

ÉLMÉNYGAZDAG FÖLDRAJZTANÍTÁS: TÁJVÁLTOZÁS TANÍTÁSA INTERAKTÍVAN, PROBLÉMACENTRIKUSAN, MAGYARORSZÁGI PÉLDÁKON KERESZTÜL

**SZILASSI PÉTER – KAPUSI JÁNOS – PÁL VIKTOR – M. CSÁSZÁR ZSUZSANNA –
TEPERICS KÁROLY**

MTA-SZTE Földrajz Szakmódszertani Kutatócsoport, Szegedi Tudományegyetem TTIK Termé-
szeti Földrajzi és Geoinformatikai Tanszék

toto@geo.u-szeged.hu

DSZC Bethlen Gábor Közgazdasági Szakgimnáziuma / Tóth Árpád Gimnázium, Debrecen

geo.bethlen@gmail.com

MTA-SZTE Földrajz Szakmódszertani Kutatócsoport, Szegedi Tudományegyetem TTIK

pal.viktor@geo.u-szeged.hu

Pécsi Tudományegyetem TTK Földrajzi Intézet, Politikai Földrajzi, Fejlődési és Regionális Tanul-
mányok Tanszék

cszsuzsa@gamma.ttk.pte.hu

Debreceni Egyetem Társadalomföldrajzi és Területfejlesztési Tanszék

teperics.karoly@science.unideb.hu

Kulcsszavak: tájföldrajz, munkáltató feladatok, IKT, problémaorientált oktatás

Az ember és természet kapcsolatát, annak változását leginkább a tipikus tájak oktatásán keresztül lehet megragadni a földrajzórán, hiszen a táj önmaga is dinamikus, a környezeti tényezők függvényében változó rendszer, ami – kultúrtájává alakulva – tovább változik az emberi tevékenység által. Végül ez a változás a tájban zajló emberi tevékenységre is visszahat. Sajnos a magyar földrajzoktatás még mindig nagyjából az ismeretközlésre és a tanári magyarázatra épít, és kevésbé vonja be a tanulókat az ismeretszerzésbe, illetve kevésbé tanítja önálló problémamegoldásra, ezért nagyon időszerű a magyar földrajzoktatás módszertani megújulása. Meggyőződésünk, hogy a földrajzi folyamatokat kizárólag a földrajz tantárgyra egyedi módon jellemző holisztikus szemlélettel, az ok-okozati összefüggések előtérbe helyezésével lehet eredményesen oktatni. A földrajzi tájfogalomban megtestesül a holisztikus szemlélet, hisz a földrajzi tájak alakításában, változásában a természeti és társadalmi tájalkotó tényezők is szerepet kapnak. A tipikus tájak bemutatása tehát kiváló lehetőség a tájak természeti adottságainak tájhasználatra gyakorolt hatásainak, valamint az emberi tevékenység tájalkotó tényezőkre gyakorolt hatásainak bemutatására, e bonyolult kapcsolatrendszerek problémaalapú, elemző gondolkodást fejlesztő tanítására. Kutatásunk során az alábbi kérdésekre keressük a választ: • Milyen módon, milyen alapelvek segítségével választhatók ki a földrajzi folyamatok elemzésére leginkább alkalmas tipikus tájak? • Milyen munkáltató feladatokat lehet javasolni a tipikus tájak példája esetében az ember-környezet interakciók bemutatásához? • Hogyan, milyen feladatokon keresztül motiválhatók a feladatmegoldásra a tanulók? Célunk a fenti kérdések megválaszolásán túl olyan, a tanítási gyakorlatban is használható munkáltató feladatok kidolgozása, melyek a tipikus tájak bemutatásán, problémaorientált elemzésén alapulnak, a problémaorientált oktatás és az IKT eszközök együttes alkalmazásával hozzásegítik a szaktanárokat módszertani megújuláshoz. Reményeink szerint a tanulók a munkalapok segítségével nagyobb önállósággal, élményszerűen tudnak ismereteket szerezni, és összefüggéseket megérteni. Előadásunkban a tájváltozásra, illetve az ember tájban betöltött szerepére fókuszálva néhány példán keresztül mutatjuk be a választ a fenti kérdésekre, valamint arra, hogy különböző táj típusoknál milyen módszertani lehetőségek alkalmazhatók a többféle léptékű és típusú tájak feldolgozása során. A tájváltozás problémaorientált tanítási megközelítésénél nem törekszünk arra, hogy a tájban zajló összes folyamatot megtanítsuk, hanem minden esetben az egyedi problémához kapcsolódó, lényegesebb folyamatokra koncentrálunk. A feladatok általában valamilyen kerettörténetbe illeszkednek, a mindennapi élethez is kapcsolódnak, aminek a motivációnál van jelentősége. Ezen túl a tanulók minden mintaterület (táj) esetében számos adatot, szöveges forrásokat, térképi tartalmakat, fényképeket, tanulói kísérletet és IKT eszközöket használnak az önálló feldolgozás során.